

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Ing. L. S.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2010, č. j. 4 Cad 137/2008 – 45,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 8. 2008, č. j. 2008/40288-424, bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce v Tachově (dále též „úřad práce“) ze dne 23. 4. 2008, č. j. TCA-874/2008-2, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Úřad práce uvedeným rozhodnutím podle ustanovení § 30 odst. 2 písm. e) a odst. 3 ve spojení s § 31 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o zaměstnanosti“) vyřadil žalobce z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu maření součinnosti s úřadem práce, spočívajícím v neoznámení rozhodných skutečností ve stanovené lhůtě. Žalobce v žádosti o zprostředkování zaměstnání a podporu v nezaměstnanosti podané dne 22. 2. 2008 neuvedl, že je jednatelem společnosti P. C. I. spol. s r.o., IČ: X, se sídlem B. 1465, T., a že tuto funkci vykonává. Žalobce i přes poučení ze strany úřadu práce, že je mimo jiné povinen osvědčit, zda je společníkem nebo jednatelem společnosti s ručením omezeným a zda vykonává pro tuto společnost činnost, neuvedl, že je jednatelem a uvedl, že činnost nevykonává, ačkoli následně jako jednatel podepisoval dokumenty, které za společnost vystavoval. K námitce žalobce, že společnost již v roce 2003 jako jediný společník a jednatel zrušil, žalovaný konstatoval, že z výpisu z obchodního rejstříku ze dne 1. 8. 2008 vyplývá, že společnost nebyla vymazána z obchodního rejstříku. Jednatelem společnosti je žalobce. Dne 4. 2008 žalobce telefonicky oznámil úřadu práce, že dne 26. 3. 2008 nastoupil do zaměstnání.

Žalobou ze dne 1. 12. 2008 se žalobce u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného v plném rozsahu a náhrady nákladů řízení. Namítal, že se žalovaný nevypořádal s prohlášením žalobce v žádosti o zprostředkování práce, že nevykonává jako společník či jednatel společnosti s ručením omezeným práci pro tuto společnost „mimo pracovněprávní vztah, za kterou je odměňován“. Prokazatelně proto nijak nenaplnil skutkovou podstatu maření součinnosti s úřadem práce. Nikde v žádosti o zprostředkování zaměstnání se neobjevuje jednodušší dotaz, a to jen, zdali žalobce vykonává nebo nevykonává práci jako společník či jednatel společnosti s ručením omezeným.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 2. 6. 2009, č. j. 2009/30132-424, navrhl, aby městský soud žalobu v celém rozsahu zamítl a žalobci nepřiznal náklady řízení. Poukázal na to, že podle jeho názoru byla žaloba podána opožděně a měla by proto být soudem odmítnuta. Napadené rozhodnutí žalovaného bylo připraveno ode dne 18. 8. 2008 k vyzvednutí na poště. Podle ustanovení § 24 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) bylo třeba rozhodnutí považovat za doručené dne 28. 8. 2008. Lhůta pro podání žaloby tak marně uplynula dne 29. 10. 2008. Žalobce ji ovšem podal až dne 3. 12. 2008. Ohledně námitky žalobce, že neporušil své povinnosti, když do žádosti o zprostředkování zaměstnání vyplnil, že „nevykonává jako jednatel či společník společnosti s ručením omezeným práci pro tuto společnost mimo pracovněprávní vztah, za kterou je odměňován“, žalovaný poukázal na konstantní judikaturu soudů, konkrétně pak rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2009, č. j. 1 Cad 24/2008 – 43, podle kterého *v případě povinnosti informovat úřad práce o výkonu činností uvedených v ustanovení § 25 odst. 1 zákona o zaměstnanosti není rozhodné, zda za tuto činnost byla pobírána nějaká odměna, protože vyšší příjmu s ohledem na možnost výkonu nekolidujícího zaměstnání podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti posuzuje úřad práce. Žalobce měl tedy splnit svou oznamovací povinnost a následně prokázat, jakou odměnu za výkon funkce pobíral. (...) Uchazeči o zaměstnání jsou povinni sdělovat úřadu práce veškeré skutečnosti, které mají vliv na zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání.*

Žalobce podáním ze dne 6. 1. 2009 požádal soud o osvobození od soudních poplatků a tuto žádost doložil na výzvu soudu potvrzením o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech ze dne 24. 1. 2009. Městský soud v Praze usnesením ze dne 25. 2. 2009, č. j. 4 Cad 137/2008 – 25, žalobci osvobození od soudních poplatků přiznal. Následně žalobce přípisem ze dne 21. 12. 2009 požádal o ustanovení právního zástupce, JUDr. Petra Hruzy, se sídlem Náměstí Republiky 58, Tachov.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 1. 2. 2010, č. j. 4 Cad 137/2008 – 45, rozhodl tak, že žalobci se právní zástupce neustanovuje. V odůvodnění poukázal na obsah potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech žalovaného ze dne 24. 1. 2009, na jehož základě byl žalobce osvobozen od soudních poplatků a ve kterém žalobce uvedl, že nemá příjmy z pracovního nebo obdobného poměru, dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr ani z podnikání a jiné samostatné výtěžčné činnosti. Je rozvedený. V jeho osobním vlastnictví je pouze byt 2+1, v němž bydlí. Má závazky týkající se placení výživného na syna a dceru a má i dluhy, které v potvrzení vyčíslil. Dále uvedl, že jeho zdravotní stav je nepříznivý, trpí onemocněním srdce od března 2008. Je plánována operace srdce trojnásobný bypass, žalobce byl od 23. 11. 2008 do dne vyhotovení potvrzení v pracovní neschopnosti. Ohledně druhého kritéria § 35 odst. 8 s. ř. s., tedy posouzení, zda je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv žalobce, ovšem městský soud poukázal na to, že z žalobcových návrhů je zřejmé, čeho se žalobce domáhá. Jeho podání jsou srozumitelná po obsahové stránce a jsou podložena i odkazy na zákonná ustanovení. Konstatoval, že žalobce je schopen dostatečně

hájit své zájmy a práva v tomto řízení a není proto třeba k ochraně jeho práv ustanovovat zástupce.

Proti usnesení Městského soudu v Praze o neustanovení právního zástupce se žalobce (dále též „stěžovatel“) brání včas podanou kasační stížností ze dne 18. 2. 2010 a navrhuje, aby zdejší soud napadený rozsudek změnil v tom smyslu, že se žalobci ustanovuje jím požadovaný právní zástupce, JUDr. Petr Hruza, se sídlem Náměstí Republiky 58, Tachov, jakož i přiznání náhrady nákladů řízení. Jako důvod kasační stížnosti uvádí nesprávné právní posouzení věci, soud podle jeho názoru dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním. Řízení je zároveň postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Soud zjistil neúplně skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy, potřebné k prokázání rozhodných skutečností.

Stěžovatel namítá, že žádané ustanovení právního zástupce je nezbytné k ochraně jeho práv, přičemž stěžovatel argumentuje povinností státu poskytovat bezplatnou právní pomoc a poukazuje na své právo na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů (publikována pod č. 209/1992 Sb.), ustanovení Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (publikován pod č. 120/1976 Sb.), čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (publikována pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů, dále jen „Listina“), § 30 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“), § 35 odst. 8 s. ř. s., jakož i příslušné normy Ústavy České republiky (zákona č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů, dále jen „Ústava“). Napadá údajné porušení svého práva na spravedlivý proces a rovnost stran před soudem, které spatřuje v tom, že žalovaný disponuje kvalitním právním servisem, jakož i ve zdlouhavosti soudního řízení v kontrastu s tím, že se jedná o vcelku jednoduchý spor o výklad jedné jediné věty, který však pro stěžovatele představuje významnou sociální událost. Namítá, že odmítnutím ustanovení advokáta by mu byl odepřen přístup ke kvalitním právním službám. Poukazuje na to, že je od listopadu 2008 nepřetržitě v pracovní neschopnosti a jeho zdravotní stav mu neumožňuje účast na jednání před soudem, jelikož se musí vyvarovat jakéhokoliv stresového jednání a je povinen dodržovat nařízená klidová lékařská opatření. Svůj vážný zdravotní stav přitom soudu včas doložil.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 3. 3. 2010 toliko konstatoval, že nemá, co by k věci uvedl.

Z obsahu kasační stížnosti se podává, že ji stěžovatel podal z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Podle písm. d) téhož ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé*.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas a byla podána proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. S ohledem na danou procesní situaci není nutné, aby byl stěžovatel zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (viz níže). Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.

Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že **kasační stížnost není důvodná**.

Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. *navrhovateli, u něbož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

Úvodem je zapotřebí poukázat na ustanovení § 105 odst. 2 věty první s. ř. s., vztahující se k řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem (*Stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.*) a v souvislosti s procesní situací v této věci na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41 (publikován pod č. 486/2005 Sb. NSS, dostupný z: <www.nssoud.cz>), ve kterém zdejší soud rozvedl, že *v řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. (...) Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž nebylo vyhověno žádosti účastníka o ustanovení zástupce z řad advokátů, by trvání na podmínce povinného zastoupení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, že účastník právo na ustanovení zástupce nemá. V právní větě citovaného rozhodnutí pak shrnul, že v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).*

Pro posouzení důvodnosti stěžovatelovy kasační stížnosti je klíčové, o jaké důvody se městský soud při vydání napadeného usnesení opíral a jakým způsobem tyto zohlednil v jeho odůvodnění. Stěžovatel namítá, že soud na zjištěný skutkový stav aplikoval nesprávné právní závěry, příp. dospěl na základě posouzení relevantních okolností k nesprávným skutkovým zjištěním či zjistil skutkový stav nedostatečně.

Ohledně této otázky je zejména třeba poukázat na obecnou povinnost soudů svá rozhodnutí řádně odůvodňovat. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 – 52 (dostupný z: <www.nssoud.cz>), *pokud z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*

V této souvislosti je třeba odkázat na konstantní judikaturu Ústavního soudu, konkrétně náleze ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. I. ÚS 492/03 (publikován pod č. N 82/33 SbNU 297, dostupný z: <nalus.usoud.cz>), náleze ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 (publikován pod č. N 85/8 SbNU 287, dostupný z: <nalus.usoud.cz>), nebo náleze ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94 (publikován pod č. N 34/3 SbNU 257, dostupný z: <nalus.usoud.cz>), v nichž Ústavní soud vyložil, že *nezávislost rozhodování obecných soudů se uskutečňuje v ústavním a zákonném procesněprávním a hmotněprávním rámci. Procesněprávní rámec představují především principy řádného a spravedlivého procesu, jak vyplývají z čl. 36 a násl. Listiny, jakož i z čl. 1 Ústavy. Jedním z těchto principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 1 Ústavy) a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit (§ 157 odst. 1 o. s. ř.), a to způsobem, zakotveným v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. (pro oblast správního soudnictví aplikovanému na základě normy § 64 s. ř. s., zakotvující subsidiární použití*

občanského soudního řádu). *Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i čl. 1 Ústavy.*

Je třeba posoudit, zda odůvodnění napadeného usnesení ob stojí při poměrování uvedenými požadavky judikatury vrcholných soudů. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ano. Týká se to především té části odůvodnění, v níž se městský soud vypořádává s druhým kritériem § 35 odst. 8 s. ř. s., tedy zda je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv stěžovatele, přičemž dospěl k závěru, že tomu tak není. Poukázal na to, že ze stěžovatelových návrhů je zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá. Jeho podání jsou srozumitelná po obsahové stránce a jsou podložena i odkazy na zákonná ustanovení. Konstatoval proto, že žalobce je schopen dostatečně hájit své zájmy a práva v tomto řízení a není proto třeba k ochraně jeho práv ustanovovat zástupce.

Ačkoli lze městskému soudu vytknout, že mohl tuto klíčovou část odůvodnění více rozvést, Nejvyšší správní soud neshledal, že by jeho právní závěry byly v nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo že by z nich nevyplývaly. Z odůvodnění usnesení městského soudu vyplývá vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nelze přitom soudu vytýkat, že by vycházel z nedostatečných skutkových zjištění, když ve spise je k dispozici řada podání stěžovatele, která bez výjimky vykazují po právní stránce velmi vysokou úroveň. Poukázat lze především na to, že posuzovaná kasační stížnost, sepsaná přímo stěžovatelem, se vyznačuje poměrně velkým rozsahem 4 stran a velmi důkladným zpracováním. Stěžovatel nejen že přesně definuje důvody, pro které usnesení městského soudu napadá a které odpovídají zákonnému vymezení § 103 odst. 1 s. ř. s., ale tyto dokládá přesně formulovanými námitkami a argumenty včetně odkazů na řadu ustanovení Ústavy a Listiny, jakož i Úmluvy a dalších mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Vysokou argumentační úroveň se prezentuje i stěžovatelova žaloba ze dne 1. 12. 2008, ze které je zřejmé nejen to, že stěžovatel si je dobře vědom povahy sporu a poskytuje přesnou právní interpretaci na obhajobu svého názoru, ale vyrovnává se i s otázkou možné opožděnosti své žaloby a její tvrzenou včasnost dokládá listinným důkazem. Z jeho podání vyzařuje nejen znalost příslušných zákonných ustanovení, ale lze dokonce usuzovat na jeho povědomost o relevantní judikatuře zdejšího soudu. Na úrovni, která se nezřídka vyrovná úrovni zpracování právníkem profesionálem, jsou pak i další podání žalobce, např. žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 6. 1. 2009.

O tom, že není dána potřeba ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatele, svědčí rovněž skutečnost, že se nejedná o skutkově ani právně složitý případ a městský soud má k dispozici komplexní podklady k posouzení věci a vydání rozhodnutí, které mu byly z ne nevýznamné části poskytnuty právě stěžovatelem. To ostatně tvrdí i sám stěžovatel, když na s. 3 kasační stížnosti konstatuje, že se jedná o vcelku jednoduchý spor o výklad jedné jediné věty. Nejsou proto dány ani předpoklady pro to, aby byla narušena rovnost stran v důsledku toho, že žalovaný disponuje vlastním, interním právním servisem. Ohledně námitky, že špatný zdravotní stav stěžovateli neumožňuje účast na jednání před soudem, je pak Nejvyšší správní soud nucen konstatovat, že stěžovatel toto své tvrzení mimo stručný odkaz v bodě X. potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech ze dne 24. 1. 2009 nijak nedoložil, např. lékařskou dokumentací. Tuto námitku nelze proto blíže přezkoumat a Nejvyšší správní soud je nucen ji označit za irelevantní, a to rovněž v kontextu co do rozsahu možné újmy

stěžovatele pouze malé závažnosti věci, když k vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnaná rozhodnutím úřadu práce došlo ke dni 22 . 2. 2008 a již ode dne 26. 3. 2008 nastoupil stěžovatel znovu do zaměstnání.

Na základě přezkoumání rozsudku Městského soudu v Praze, jakož i spisové dokumentace dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. tak, že vzhledem k tomu, že stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovanému žádné důvodně vynaložené náklady řízení nevznikly, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu